

NÉHÁNY SOR A NŐIRUHATERVEZÉSRŐL

IRTA VOIT ERVIN

H Páristól! Új ízlést kell teremtenünk a női ruházókodás terén, egy új divatot, amely hazánk talajából nőjön! — Ilyen és hasonló felkiáltásokkal találkoztunk a háború kitörése óta. Nem annyira az ellenség iránti gyűlölet, mint inkább a háború idézte alkalom érlelte meg bennünk azt a gondolatot, hogy szakítanunk kell végre a párisi divattal s hogy elérkezett a pillanat az önálló divat megteremtésére. A németek, osztrákok és mi is nagy igyekezettel fogtunk az új divat megteremtéséhez; sajnos az eredmény mindezekig semmi; hölgyeink ma is, mint azelőtt, párisi előírás szerint öltözködnek.

Nagy mértékben hozzájárult ehhez az a körülmény, hogy más elfogadni, jónak tartani nem akarunk, csak a francia divatot, csak ahhoz van bizalmunk, ahhoz ragaszkodunk, amit a párisi szalónok teremtenek, vagy legalább is ezek cégére alatt kerül forgalomba. A kimondottan magyar kreációnak aligha akadna vevője, ha még olyan sikerült volna is; de bármilyen ízléstelen legyen a Páris-keresztvízével meghintett alkotás, tárt karokra talál úgy nálunk, mint az egész világon. De mégis hinnünk kell, hogy ezt a téves felfogást nagy nehézségek leküzdése után előbb-utóbb mégis kiírhatjuk.

Teljesen elszakadni a modern közlekedési viszonyok mellett egy divatközponttól valóban lehetetlen is, sőt nem is volna tanácsos, mert ez azt eredményezné, hogy teljesen más ízlés fejlődne ki nálunk, mint a főbb művelt államokban s így ruházatunk legalább is annyi eltérést mutatna néhány évtized múlva, mint a frakk és a díszmagyar. Ahhoz pedig, hogy a divatforrást át helyezhessük, hogy a nemzetközi divatot irányítsuk, fiatalok vagyunk; nem marad tehát más hátra, mint a fejlődő divatot követve, a helyi viszonyokhoz alkalmaznunk azt, valami nemzeti jelleget adnunk hozzá, de ehhez épp úgy fel kell használnunk saját erőnket, mint ha mi teremtenénk meg a divatot, holott a

divat főbb vonásait okvetlenül szem előtt kell tartanunk.

De mielőtt idejutunk, előbb még át kell esnünk sok minden tapasztalaton, amíg a kijárt úton fölvehetjük a versenyt a főkéletesen be rendezett párisi szalónokkal.

Mi kell tulajdonképpen a női ruhához? Művészet, mesterség és anyag. Művészekben csak nincs hiány, mestereink kitűnőek, a hozzá való anyag? — sajnos az még nincs, de lesz mindjárt, amint a saját divatunk megkívánja, magától terem, nem is tudjuk hol és mikor. A ruhatervező nyomában fölbukkan a szövettervező, hogy a gyáros asszonyaink legkeresettebb igényeit is kielégíthesse. Iparművészeink hatalmas gárdájából is fog akadni vállalkozó, aki megtanulja a ruhatervezést. Ezen talán lehetne fölényesen mosolyogni, mert látszólag a ruhatervezés a legkönnyebb iparművészeti ág, holott a vele való foglalkozás sok ismeretet igényel. Ismerni kell a ruha készítési módját, legalább nagy vonásokban, tudnunk kell egyet-mást a ruha korábbi fejlődéséről, ismernünk kell az anyagokat, végül nem árt, sőt majdnem okvetlenül szükséges, hogy a tervező művész az anyagot ne átallja kezébe fogni s ilyen módon segíteni magán a tervezésnél.

Szemelvény. A sz. főv. Iparrajziskola nőiszabászatil tanfolyamán készült ruhatervekből.

Kostümentwurf einer Schülerin des Kurses für Frauenkleider an der Gewerbezeichenschule, Budapest

elsősorban az anyag adja meg és ennek az ismerete nélkül hiányos munkát végeztünk.

Bútort is lehet egy odavetett vázlatlalt vagy egy tetszetős akvarellal tervezni, de nem az asztalos képzettségén és intelligenciáján múlik, ha az elkészült szekrény nem azt a hatást kelti, mint a terv. Mindennemű tervezésnél fontos, hogy a részletekkel is megismerfessük a mestert, aki a terveket megvalósítja. Mennyivel inkább szükséges ez a ruhánál, ahol a kelmétől annyi minden függ, sőt csak az

NÉHÁNY SOR
A NŐIRUHATERVEZÉSRŐL

anyag színe, minősége és megfelelő alkalmazása biztosíthatja a ruha sikerét.

Nincs az a főkéletes rajztudással párosult fantázia, amely a kigondolt ruhát olyan elevenséggel és természetességgel élénk tudja tártani papíron, hogy azt a kivitel el ne ronthatná, vagy esetleg meg ne javíthatná, szóval meg ne másíthatná.

Számolnunk kell még azzal is, hogy esetleg a nemlétező, kigondolt ruhaanyagok nem állhatnak rendelkezésünkre s így a kivitelnél a megalkuvás keserősége mellett még könnyen balsiker is érhet. Az is bizonyos, hogy bármilyen gazdag legyen eszmékben a tervező, okvetlenül új gondolatokat támaszt benne a kezében levő anyag, sőt ez talán néhány új terv megvalósítására is serkenti.

A rajz könnyen megtéveszti nemcsak a laikust, hanem a hozzáértőt is. Egy jól megrajzolt női alak, ha még hozzá megnyerő mosolyával elkápráztat, könnyen elfelejteti velünk a ruhaterv fogyatékoságait, míg a legjobb tervet, amely rajzban talán nem olyan szerencsés, a külsőségeknél fogva könnyen félreteszünk mint meg nem felelőt. Sajnos, ez így van és éppen ezért nem szabad tisztán a rajzbeli tervezéssel beérnünk, amely legfőljebb csak egy gondolat megrögzítését szolgálja.

Könnyű azonban kijelölni az útját a tervezőnek, de sokkal nehezebb keresztülvinni a tervezés főt említett gyakorlati módozatait.

Hogyan juthat a művész annyi anyaghoz, hogy annak segítségével megvalósíthassa eszméit? Ehhez nagyon sok pénz kell és aligha

akad nálunk művész, aki erre áldozhatna tisztán tanulás céljából.

Az egyetlen kínálkozó mód tehát a ruhatervezésnek iskolákban való tanítása, vagyis ruhatervezők nevelése. Ez már megkezdődött ugyan az iparrajziskolában évekkal ezelőtt, sajnos azonban a felszerelés és az anyagi eszközök fogyatékos volta, főleg a növendékek hiányos rajzbeli előképzettsége nem engedik meg itt azt a beható tanítást, amelyre ebben az esetben szükség volna. Az iparművészeti iskola, amely szintén bevezette a ruhatervezést, egyelőre szintén csak a papíron való tervezésre szorítkozik s ezért az eredmény itt sem lehet még az, amit óhajtani lehet. A jövő ilyenmű iskolájának teljesen fel kell szerelve lennie divatszalonyszerű műhellyel és bő anyagszertárral. Ennek a megvalósítása persze nem könnyű feladat, mert egyrészt pénzkérdésesen múlik, másrészt gondoskodni kell a készülő ruhamodellek értékesítéséről is.

A kiképzett iparművészeknek mind az alakrajzban, mind pedig a síkdíszítésben kellő jártassággal kell bírniok, sőt a ruhakészítés terén is megfelelő készültséget kell felmutatniok, hogy eszméiket minden nehézség nélkül tudják papírra vetni és a ruhamodellt elkészíteni.

Ha az ilyen speciálisan képzett iparművészek között egy erős kéz kiválnék, elérhetnők néhány évtized múlva azt, hogy Budapest legalább is a közeli Kelet részére afféle divatgócponttá lenne, aminek a gazdasági jelentősége már néhány évtized múlva érezhetővé válnék.

DIVATKIÁLLÍTÁS ÉS HÁBORÚS BAZÁROK BÉCSBEN

IRTA FABINYI GYULA

Azt a német oldalról mind sűrűbben hangzó óhajtatást, hogy a divatművészetet a háború után szüntesse meg a franciák egyeduralmát és tegye izlésirányító központjává Bécsset, az osztrák iparművészet komoly előkészületek sugallójának tekinti. Senki sincs ott, aki kételkednék a bécsi évszázados divatművészet nagy, meggyőző erejében, abban a könnyűségben és ügyességben, mely a bécsi szabónak, divatrajzolónak, kalapcsinálónak ugyanakkora gazdasági előnyöket fog céltudatos propagandával nyújtani, mint amilyent egy régi kiváltság a franciáknak nyújtott eddig. S csak

ugyan úgy van, hogy a bécsi temperamentum, a helyi szellemből kifejlődött raffinált és kissé fényűző divathajlandóság oda fog vezetni, hogy a Közép- és Keleteurópa területére eső gazdasági közösségeknek a női konfekcióiparban sugárzó központja Bécs lesz. Ha az ember azt a divatkiállítást végigjárja, amely most nyílt meg az Österreichisches Museumnak a Stubenringen levő palotájában, akkor még inkább megerősödik ez az érzése. Háborús kiállítás ez, méreteiben kisebb, kivitelében szerényebb, mint amelyeket az osztrák iparművészet csarnokában megszoktunk, de éppen azért ingerlőbb. Azt mutatja, hogy Bécs még a nagy háború esztendeiben sem vesztette el invencióját, finom érzékenységét, élniakarását. Peche Dagobert építész végezte a berendező-